

Сценографія тут працює на метафору клітки. Це не просто побутова драма, а трагедія неможливості сепарації, де жіноча сила стає токсичним ефіром, що заповнює весь простір буття. Сценічний простір вистави підкреслює психологічну замкненість героїв: камерна структура сценічної дії, обмежений простір та зосередження на акторській взаємодії створюють атмосферу внутрішнього конфлікту. Таким чином, «Вовчиха» інтерпретує текст Кобилянської як родинну психологічну драму, у якій ключовою є тема сепарації дітей від материнського впливу.

У виставі «Вовчиха» режисерська концепція зосереджена на психологічному конфлікті між матір'ю та дітьми. Головна героїня прагне контролювати їхнє життя, формуючи модель патріархального материнського домінування. Тут образ жінки постає у двох площинах: 1) архетип матері-охоронниці, що прагне захистити родину; 2) архетип матері-руйнівниці, коли надмірна опіка перетворюється на деспотизм.

Прем'єра 2025 року в Запорізькому театрі ім. В. Магара «Зілля» (реж. В. Денисенко) пропонує кардинально інший масштаб. Тут повість «У неділю рано зілля копала» позбувається побутових нашарувань, підносячись до рівня античної трагедії. У постановочній історії цього театру вже була знакова інтерпретація повісті «У неділю рано зілля копала...» у 1955 році, здійснена самим В. Магаром, і вистава була взірцем романтично-психологічного театру з сильним етнографічним компонентом. Нова постановка В. Денисенка фактично здійснює «деконструкцію» цього спадку. Якщо В. Магар акцентував на побутовій достовірності, то сучасна версія переносить дію у метафізичний простір, де фольклор стає не декорацією, а агресивною стихією фатуму. Режисерська концепція в постановці 2025 року поєднує фольклорну образність із сучасною сценічною стилістикою. Жіночі образи тут мають символічний характер. Вони не лише персонажі любовної історії, а й уособлення стихійних сил — пристрасті, ревності, магічної влади. У такому прочитанні текст Кобилянської набуває рис театралізованої трагедійної притчі. Вистава «Зілля» повертає театру його первинну ритуальну функцію, де жіноча сила є рівноцінною силам природи.

Обидві вистави цілком співзвучні з іншими сучасними постановками (наприклад, «Землю» Д. Петросяна чи І. Уривського), і доводять: проза О. Кобилянської — це не застигла класика, а живий матеріал для радикальних сценічних експериментів, що дозволяють переосмислити роль жінки в координатах сучасного світу.

А. Бондаренко

РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

А. Bondarenko

THE ROLE OF THEATRE EDUCATION IN THE FORMATION OF STUDENTS' NATIONAL IDENTITY

У сучасних соціокультурних умовах питання збереження та формування національної ідентичності набуває особливої значущості. Глобалізаційні процеси, інтенсивний інформаційний обмін, трансформація культурного простору та суспільно-політичні виклики актуалізують потребу в осмисленні власної культурної спадщини, історичного досвіду та духовних цінностей народу. У цьому контексті важливу роль відіграє система освіти, зокрема мистецької і театральної, яка не

лише забезпечує професійну підготовку майбутніх митців, а й формує світоглядні орієнтири, культурну свідомість та громадянську позицію особистості.

Театральна освіта є важливим середовищем трансляції культурних цінностей, історичної пам'яті та національних смислів. Театр як синтетичний вид мистецтва поєднує літературу, музику, пластику, образотворче мистецтво та акторську майстерність, що створює потужний потенціал впливу на ціннісну сферу особистості. Завдяки своїй природі, театр здатний відображати суспільні процеси, історичні події та культурні традиції, сприяючи осмисленню національної історії та формуванню почуття приналежності до певної культурної спільноти.

Здобувачі театральної освіти не лише опановують професійні навички акторської майстерності, сценічної мови, режисури, сценографії тощо, а й долучаються до глибокого пізнання національної культури. Робота над творами національної драматургії, інтерпретація образів української класики та сучасних драматургів, постановка вистав на основі історичних чи культурних сюжетів сприяють усвідомленню культурної спадщини та формуванню ціннісного ставлення до неї. Таким чином, театральна освіта стає не лише професійною, а й культурно-ідентифікаційним процесом.

Театральне мистецтво має особливу здатність до емоційного впливу. Через існування сценічних образів, втілення різних історичних епох, соціальних ролей та культурних моделей поведінки майбутні художники отримують можливість глибоше осмислювати національний характер, моральні норми та духовні цінності суспільства. Такий досвід сприяє формуванню внутрішнього зв'язку між особистістю та культурною традицією, яка є важливою складовою національної ідентичності.

Сам колективний характер театральної діяльності є важливим аспектом формування національної ідентичності в процесі театральної освіти. Театр має на увазі взаємодію акторів, режисера, сценографів та інших учасників творчого процесу. У колективному середовищі формується загальне розуміння культурних цінностей, відбувається обмін ідеями та творчими інтерпретаціями національних сюжетів.

Крім того, важливим фактором є участь здобувачів театральної освіти у творчих проєктах, фестивалях, театральних лабораторіях і культурних ініціативах. Такі форми діяльності розширюють можливості для творчої самореалізації та сприяють популяризації національної культури в ширшому культурному просторі. Участь у подібних заходах дозволяє молодим художникам відчувати свою причетність до розвитку національного мистецтва та усвідомити свою роль у формуванні сучасного культурного середовища.

Отже, театральна освіта є важливим чинником формування національної ідентичності здобувачів, поєднуючи професійну підготовку з вихованням культурної свідомості, сприяючи осмисленню історичної пам'яті, формуючи ціннісні стосунки до національної культури та розвиваючи творчу активність майбутніх митців і залучення до національного культурного досвіду. Завдяки поєднанню художньої практики, педагогічної взаємодії та культурного контексту, театральна освіта створює умови для формування цілісної особистості, здатної усвідомлювати свою культурну приналежність та активно долучатися до розвитку національного художнього простору та ефективного інструментарію формування культурно-свідомого покоління митців.